

A DEBRECZENI M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEM
JOG ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

ÉRK.: 1918 MAJ. 22.

551 szám.

1917-18

Előirat: _____

Utóirat: _____

Bírálatra javasolt:
Dr. Kovács Gyula
Dr. Mészáros Viktor
egyetemi tanár úr.

Debrecen, 1918 május 22-ik.

Bertók
s. i. déván

Előzndom.

1918. 23/10. Prof. Kovács

Előzndom.

Február 1918 máj. 23.

dr. Ulysses V. Gern

A földjavadék elmélete.

(Hözgardaságtani értekezés)

Írta:

Szarukán Foltán

jegyzővel

Források:

- I. Dr. Földes Béla: "Társadalmai gardaságtan. I.
- II. Dr. Mathyasovszky Miklós: "A földjavadék.
- III. Dr. Navratil Ákos: "A javadék fogalma".
- IV. Dr. Kovács György: "A hozzájárulás elmélete".
- V. Dr. Ráth Foltán: "A földjavadék helye a nemzeti gardaságtanban".

A 2378

A földjáraadás elmélete.

I. A földjáraadás fogalma.

A földjáraadás mit ejerés közzegadáságtólani értelemben különbözik a járádelék móttól rendszer használataban. Bizonyos tekintetben a közzegadáságtólani érteleme szűrebb a rendszer értelemevel, más tekintetben tágabb. Kisekbb a rendszer) ebben: A rendszer bevételeben a földjáraadás mótt az épületek, gépek ingatlanok, valamint a földet vagy más természeti erőket használataért való fizetés megjelölésére alkalmasnak és ha egy ház vagy egy gazdasági járádelésről beszélünk nem valószínűk a befejezését használatainak arát a puszta föld használatainak arától. Szóban a szó közz-

gardaságiaként értelmezésből az emberi munka bármiféle termelvényeiért járó fizetés. Mi van zárva és a hársat, géper stb. használatáért való együttes fizetésből csak az a rész a földjáraadék, mely a föld használatáért való ellenérték.

Párgobb pedig azért, mert a rendszer bené-
ben földjáraadékról csak akkor beszélünk, ha
a föld tulajdonosa is művelője, bérelője külön
személyek. Ellenben gazdasági értelemben
akkor is van földjáraadék amikor a tulaj-
donos a bérelő egy személy. Ha a tulajdonos
is a bérelő egy személy, az a rész a jövede-
lemnek, amelyet a tulajdonos a föld bérbé-
adóival kapva, az a földjáraadék. - Ezzel
val a földjáraadék a jövedelem ama része,
amelyet a földművelő földjéből hűs, amit
még a termelési erő használata után kirá-
lagos joga juttat. A jövedelem ezen része
azon hasznos szolgáltatásokból már már, a

mellette a föld tulajdonosaiat nyújt.

Ezen három sorozatban főleg háromféle: 1.) A föld kordján magján lévő háró háró hárókat, művelésintet. Mivel pedig ott ahol többet tanulnak együtt, valamely épitetnek felviseinél fogva nagy gazdasági jelentősége lehet, ebből látszik a földjáraadéknak azon alapján, amelyet városi jár adéknak nevezünk.

2.) A földben műtrődnek leirouyo termésketi erők, amelyet elősegítik a növények termelését, ez a földbe u. n. termisztes termésket euyrége, amely az egyes földbe különböző. Ebből fejlődik a jár adéknak azon alapján, amelyet mező gazdasági jár adéknak nevezünk.

3.) Végül a föld tárháza, értékes anyagok, amelyeket mi megnevezni iszgerünk. -

Ebből fejlődik a földjár adéknak harmadik fajja a bánya jár adéknak amely termisztesesen "különböző"

neappáigii lehet a merint, hogy milyen á-
 ványokat rest a földel magában, aszerint,
 hogy milyen gazdag a szőbantorgó bányá és
 milyen közrel fekszik a piacshoz. Tulajdon-
 képen a bányá járuléka belül is három féle
 járulékok kültöbörsetünk meg, és pedig elő-
 sür a tulajdonképeni bányá járuléka, ez az a
 járuléka amely a bányá kiaknázásából származ-
 tik, másodszor az a járuléka amelyet egy
 győzforrás nyújt, és végül harmadszor, a-
 amelyet a folyóviz felhasználásával nyerünk.
 A Kültöbörset közölt az, hogy mi a bányá
 egy bizonyos mennyiségű ásványt képvisel,
 amit idővel kibányásznak, addig a folyó-
 viz az a győzforrás örök ideig tart. -

A földjáruléka fogalma természetesen csak
 akkor keletkezett, amikor már világosan látták
 magát a jelenséget, amikor már tudták, hogy
 létezik földjáruléka. Feltehetően magunknak azt
 a kérdést, hogy miben is áll a földjáruléka jelensége.

A tény az, hogy a tapasztalat szerint ott, ahol bizonyos termelési erők működtetése mellett, különösen az östermelésnél, a termelési eredménye nagyobb lehet, mint amennyi a termelési költségek fedezésére szükséges. Ezen főleg képesi a járulékat. Ezen főleg lehetőséget akkor látták a legvilágosabban, amikor a földbirtokos, aki eredetileg maga művelte földjét, ezt bérbe adta a maga csak a földterületén tartotta meg, míg a föld művelését a bérletet átengedte. A tulajdonos a bérlettel a földművelésének átengedéseért bizonyos szolgáltatást követel, amely a jövedelem aron viselkedik, amely, a termelésre fordított összes költségek levonása után jellemzően. Legvilágosabban mutatkozott ez a jelenleg Angliában, amely tulajdonképpen a bér birtokok elosztásának haraja. Itt már régen minnel foghatóvá vált, hogy a földbirtokosok honvédelméről három személy nyeri felelősségi költségek, a földbirtokos, aki nem mi-

velő földjét hanem bírbe adja serélt járadékot hűi, a bérleő aki a természetbe szűtséges földet szolgálatja s a föld termékeinek azt a részét tartja meg magának amely a bér lefizetése és a munkások fizetése után megmarad. Ugyúl a munkás aki a bérleőből kasszá bérlet. Ebből ~~szolgálat~~ szolgálat lett általában a föld nyers honoslatát három részre osztani; a földbirtokos földjára adja, a bérleő földjára adja, s a munkás bérére. - Most pedig mintán megismerkedünk a földjára adás jelenségével, áttérünk azon elemekhez ismeretisére, amelyek a földjára adás magyarázatánál foglalkoztak.

II. A földjára adás magyarázatánál foglalkozó elemek.

A földjára adás elv magyarázatára a physiokratair voltak. Haír Boisquillebert munkájában találunk egyes utalásokat a földjára adás jelenségére. A physokraták általában a földjára adás

abban látták, hogy a föld a terméset erőinek
 ingoásos közreműködésével mellett többet adgál-
 lat mint amennyi a természetes költséget fede-
 zésére szükséges. A phytokraták szerint se-
 hőt maga a terméset a produktio, naposítja
 az értéket anélkül, hogy áldozatot kellene nyu-
 m-közreműködésért. „Ezen elvület a földjé-
 radat jelenségeinek magyarázatára nem elég-
 séges, mert éppen azt nem magyarázza, mi-
 ként lehet a terméset ingoásos közreműködés
 befolyással az árra, mely mind a természeti
 költségeknek jelöl meg; ha a terméseti erő
 nem szerepelhet a költségek között, akkor nem is
 szerepelhet az ár képződésében és nem is
 keletkezhetik jelszerűleg” (Földes: Társadalmi
 gazdaságtan I. kötet) Smith kélsin 1776-ban meg-
 jelsent művében már behatóbban foglalkozott a
 földjéradat jelenségekkel. A földjéradat ő is a
 terméset közreműködésének tulajdonítja. „A
 terméset - nézponddal a mezőgazdaságban is

I. Földes: „Társadalmi gazdaságtan I. kötet”, II. ^{63-77 o.} közzadásig 63-77 o.

együtt dolgozik az emberrel; s habár min-
hája nem okoz költséget, termései
megvan a maga értéke, mint akár a leg-
költségesebb műveik által előállított értékes
termékek. A megelőző gazdaságban alkalmazott
haszonállat nemcsak azon eszeértéket
okozza, mely egyrészt fajait elharmadával,
horróvalva még a tulajdonos költészeit
is, hanem jóval többet annál. A gazdasági
műveik túl is minden költségesebbé kívül
kezelésüket még a földművelés járadéká-
nak az előállítását okozza. É járadékot
olyan vehetjük mint azon természeti erőter-
méket, melyeket használatát a földművelés
a helyes költségre. É járadék kisebb vagy
nagyobb szerint, hogy milyen a természeti
erők terjedelme. Smith aronban előbbre is
viszi az elméletet, amennyiben azt mond-
ja, hogy van az a föld természeti erő-
termei, melyekkel a kereslet mindig olyan

hogy nagyobb árt kárt okoz, mint amennyi
annak piacca koratalára mérséges. Er a fe-
lesleg maradt a földesúrnak járulékképen
É jelenleg az aronban Smith neu Andja ma-
gyarokat adni, est esar Piccardo fejtette
meg a Körvetlen előző: Andesson, Mathus,
West. Smith után 1777 ben jelent meg
Andesson műve, melyben kifejté a föld-
járuléki valódi elvületét. Művet aronban
nem méltatták figyelemre s elvülete hely-
ben feledésbe ment 1815 ben, Körvetlen Pi-
cardo fellépése előtt, jelent meg két mun-
ka, Mathus és Sir Edward West munkája,
akik Rutövös vélelben folyán majdnem egy-
időleg fejtette ki a földjáruléki elvületét,
kiknek elsőbbségét Piccardo is elismerte.
Mathus hírligitó módon fejtette ki a járú-
léki alapelveit és kimutatta, hogy az emelre-
dők vagy csökken aron viszonyos előnyök ará-
nyában, melyeket, ~~melyeket~~ a művelés alatt

állo' Antontörő földesener akon termelőanyag-
sége, arai fekvise nyujt. 1915-ben jelult meg
magancsar Ricardo' ropirata „Az alacsony
gabona ar befolyása a töke korrodására” cím-
mel, melyet a gabona arabad behozatala
erdreben irt s ebben egyuttal kifejelette a
földjávadlára vonatkozó lauit, melyet arutha
kövebben kidolgozott „Principles” című
munkájában. Ricardo' laua, bár sok sa-
mosdeimnak volt kritike, mégis uradodóvá
lett s az is maradt jó részben.

Ricardo' a követhetőképen határozza
meg a földjávadlét: „A földjávadl a
föld termereimes azon része, melyet a föld-
tulajdonosnak a talaj elpuszait hatatlan s'
eredeti erőiret hasonlata'ért fizetnek.
Kerinte aronban a jávadlét mindazon-
általigen gabran összerésesedik a zime ka-
matuival is nyereséggel is a közönséges
beriedben mindarra alalmassát e kifejezést,

amit a birtó a föld tulajdonosának tekint
firt. Es azonban Ricardo'szerint helytelen s ő
csak azt az értéket araja ezalatt érteni amit
a földtulajnosnak, a föld eredeti erőiért fi-
kelnek.

E megritónbörtelés azonban, csak elméletileg te-
hető, mert nem lehet meghatározni, mely kö-
nek forrhat az isöké folyamán a földdel el-
válásrthatatlantól össze. = Az előrehaladottabb
társadalmasokban tehát nincs olyan föld, amely-
ke köké is ne volna feltetve, úgy hogy a birt-
ben a földbirtokos nem csak a tulajdonrpeni
földjénadiret kapja hanem annal a kökénél
a kamatjait is amely a földdel öneforrott.
A föld termékeit most-már csak a három
leányzó együttes működésével nyerjük s hogy
ez így van, arról meggyőződhetünk, ha birt-
melyiket változthatjuk a három körre.
A földjénadiret nem lehet kökeltesen elvált-
lástani a köké kamattól, mert nem tudjuk

"Öket kñlön kñlön meghatár ozi, de nem tudjuk elválasztani, a munka jóvedelmétől sem. Ha elszólitjuk pl. a munkaókat a földet és földdel rendelkezünk, ép még nem fogunk eredményt felmutatni, mint akkor, ha a földet szólitjuk el, vagy ha csak földdel a munkaókkal rendelkezünk. - Ezzel és a földnek emberi és munka alkalmasa és előtérrel eredménye nem is határozható meg. Ha pl. egy moesarot lecsapolunk vagy, ~~ha~~ ha egy szótágot csatornázás által termelési termékeink, szóval ha bizonyos földet is munkát földünk rájuk igen termékeny területet nyelhetünk, azonban azt, hogy mi volt ezen telkeknek eredeti termelési eredménye amikor még moesar illetőleg szótáq voltak azt meghatározni nem tudjuk. A bérlet által jövedel földjövadélre exekutívul mindig kisebb lesz, mint a tényleges szótá földjövadél, mert a bérlet "szótá" alap, ha azonban ki-

adnia az egész földjén aditok, nem neresne
semmint. Egyszer úgy mint a mester nem
adja ki legénye kezében azt az egész jöve-
delmet, amit munkájával szolgált.

Richard földjénél átott csak azt az
ellenértéket érti, melyet a földtel-
lajdonosnak a föld eredeti használatáért
fizetnek. A földjénél átott elméletét a követ-
kezőképp adja elő: „Egy ország első be-
telepítésénél, midőn többen van gazdaság
terméskor föld, amelyből igen keveset lehet
megművelni a népesség felettartásáig, vagy
amelyet meg lehet művelni arat a föld-
vel, mely a népességnek rendelkezésére
áll, ilyen országban nem lesz jövedél. Mert
senki sem fog a föld használatáért fizetni
ha bőségesen van még felajdomba nem ko-
zott föld, melytől folytatni rendelkezésére
áll mindenkinek, aki azt megművelni a-
marja. A kereslet és kínálat általános elve
I. Földes: „Társadalmi gazdaságtan”, II. Dr. Kovács Miklós, a jövedél fogalma
295-300

földel minőségére kötött felelősség. Ha haw-
maclik minőségű földet is vesszünk mű-
velés alá, járuléka arányos megindul a
másváltozón és nagyságát szintén a földet
termelő erejével kintőmből fogja szabá-
lyozni. Nagyon fontos az első minőségű föld
járuléka emelkedésének, mert annak min-
dig meg kell haladnia a másodlagos minősé-
gű föld járulékaét és az emelkedését meg-
szelja az a kintőmből, melyen földet
termésére kötött nagyon a dolt mennyiség
tőke és munka mellett mutatkozik. A
népesség fejlődésének minden lépésével,
mely valamely országot rosszabb minősé-
gű föld megművelésére kényszerít, hogy
elölmeinek kintőmből gyarapítsa, a járuléka
minden termelés nagyobb földön emelkedni
fog. - Tegyük fel, hogy 1, 2, 3 millió
föld egyenlő tőke és munka alkalmazásával
mellé, 100, 90, 80 quarter birtok gabona

hozadikot ad, Oly országb an ahol a ne-
pességhoz viszonyítottan bőven van termi-
Nem, föld is ahol eumér Kőveltestben
csak az 1. számú földet művelés megmü-
velni, az egész szőlő hozadékát a megmü-
velőnek fog maradni is az általán előle-
gesen tőke nyeresége lesz. Amint a neper-
ség annyira haladt, hogy szőlő gessé senni
a 2. számú föld megművelését is mely a
művelők felelősségének bevonása után
még csak 90 quartert ad szőlőnek, a jár-
adik meg kezdődik az első számú föld-
lőn. Mert vagy kétféle nyereséggel kell
dolgozni a mezőgazdasági tőkésnek, vagy
az 1. számú föld hozadékából, vagy
valami más célra kell venni 10 quartert.
Hogy a föld tulajdonosa vagy bár mely más
személy műveli az 1. számú földet, ezen
10 qu. járadékot fog képezni. Mert a 2.
számú föld megművelője ugyanaz az

eredményt fogja elérni tőkejevel, akkor a
1. számú földet mivelé is 10 qm. jár adóról
fiet, arán a 2. számú mivelé is nem
fiet jár adóról." Ezen garanta tőke
hogy mielőtt a 2. 3. számú földet meg-
mivelné, a mai megmivelé földön elő-
nyösebben lehet elhelyezni a tőkét. Az
első számú földön elhelyezett tőke megdup-
lárasa által bár nem kétszeresedik meg a
termék, ez mégis meghaladja azt, amit
ugyanazon tőke alkalmi arán mellett a
rosszabb minőségű földön el lehetett volna
érni. Elyen esetben a tőke előnyösebben
helyeshető el a régi földön s arán min-
tén jár adóról terlem, mert a jár adóról
mindig azon mértékű mely két eszemből
tőke is mindig terméke közt mutatko-
zik. A földjárásról magyarázata Pirkards
szerint az a tőkevényben rejlik, nem pedig
a termését érőmet követően ködésében.

ményben rejlik sark mondja, hogy a
horvátok ezen Kütönbörö'szeje a fellet
Kütönbörö Arméideuszéigéből, az alk-
vésűt Kütönbörö'széigéből származik.
Nem az érdeklő, hogy a tulajdonos min-
ta nélkül, egyedül tulajdonátuk fosva
jövedelmére lehet mert, hanem az,
hogy mit egyforma tellet horvátok Kütönbörö's.
Tegyük mondja tehát Rotherthum, hogy
Ricardo javadlira nem a földjavadlir,
hanem, csak Kütönbörö's magasságának,
a Kütönbörö's földjavadlir levezet és ke-
letrésének tulajdonképemi okait vilá-
gította meg, hanem csak magasságának
okait. Ricardo szerint tehát a földjára-
dír levezet abban van, hogy az a töké,
a melyet egy termékevevő tellet megműve-
lésére fordítunk, nagyobb nyereséget hoz,
mint egy ugyanolyan mennyiségű töké a-
melyet ugyanolyan mennyiségű de kevésbé

formáirány a két megművelési mód között.

Ha a népesség felállítását miatt mű-
részesi vállalat a másodlagos szántó föld meg-
művelése, akkor az első föld megművelé-
sére fordított költség járadékot megfizet,
míg a másodlagos szántó a rendszeres nyeresé-
get nyújtja. Nyilvánvaló a jelenség mutat-
kozhat, hogy ugyanaz a terület fordítunkon
első költséggel egyenlő másodlagos költség. Ha
egy területet kétszer 1000 fontot fordítunk,
az első 1000 font 100 hektár területet hoz,
a másodlagos 1000 font, ha a területet a terület,
már csak 85 hektár. Az első 1000 font ke-
hát 15 hektárral területet nyújt járadékul,
a másodlagos pedig csak a 85 hektárral ren-
des nyereséget hozza. Errel Ricardo egy
szóval gondolatot hozott be a földjára-
dék elvételére, amely később a esőkkenő
személyekkel megállapították a terület.
Ezen kívül, hogy minden kétséget

befektetés kisebb hozadékat eredményez,
Ricardo's és Malthus's árányai azt követel-
kedést vonták le, hogy az emberiség
máporodásával egyes árányban nö-
vevő sűrűséget a föld termései iránt,
csak minél inkább árány találati jöke-
zettel munkával lehet kielégíteni, az
az hogy a földművelés idői folyóival
sűrűségükön inproductivabbá lesz.
E követelési árányban csak akkor
folyhat a föntebbire kitétele, ha bizonyos
vannak, hogy az emberiség a földművelés te-
kénis ma is nem lehet nagyobb mé-
rű határára, egyrészt, hogy a föntebbire
kitétele foglalati kényez határára hatá-
sát ellensúlyozó tényezők nem működnek.
Ezen kényezők ellensúlyozó hatásait
az említett írók is ismerték, s hogy
mégis arra az eredményre jutottak, hogy
a földművelés termékonyságának csökkenése

szükségéről, amint egyfelől az az oka,
hogy a kétségelték erejét csökkenésbe-
kintelték sem mint hogy azok a csökkenő
termékecsüszéget ellenutoljárni képesek
legyenek, másfelől pedig az, hogy a kamait
mögé, gazdasági, politikai erőkön rej-
tőztek. Így pl. Ricardo a gabona törvé-
nyét ellen irányította a csökkenő termé-
kecsüszéget kételek és erők ösönt elemül
is élesebben formulásta, mint ahogy az
igazságnak megfelel. A kulcsra mely
Ricardo kételeiben foglaltatik, legkésőbb
korábban Carey figyelemre került, azonban
az elleneső kulcsokra esve, Ő ugyanis azt
mondja, hogy az emberiség napról napra
Aranyban a földművelés folyton terméke-
nyesbbé lesz. Ezt harmadik momentum,
amit Ricardo és követői állhatatos az
hámsúlyoznak az a kérdés, hogy mirent
hat vissza a földjára adták a föld termé-

Meines avára.

Ricardo abból indul ki, hogy minden
 árú avárnak fedelmé kell előállításának
 költészeit is art a kérdést veti fel, hogy
 a földjárvadék a termelési költségekhez
 tartozik-e, az az, hogy emelkednek-e a
 gabona árai, ha bárki kénytelen jává-
 rólól fizetnie arra a megállapításra
 jut, hogy a gabona ára nem azért magas mert
 van földjárvadék, hanem azért van földjá-
 radék mert a gabona ára magas. Ha a
 népesség szaporodása következtében a
 művelés alatt lévő legjobb földek hozadéka
 nem elegendő a népesség táplálására,
 akkor kénytelenek lesznek a rosszabb minő-
 ségű földeket is művelés alá venni, amely
 földeket azonban a szőlő és más munkával
 sokkal megművelve, kisebb hozadékkal
 nyújtanak illetőleg több tőket is mun-
 kát kell rájuk fordítani, ha art arén...

Földes: Jap. Gardaságtan I. köt.

jók, hogy hovámar, mint az első mi-
nőségű földet. Erőltet a gabona ára,
mely a rosszabb minőségű földön ter-
mett sültre, gabona előállításai költ-
sege nemint alább, magasabb lesz.

Emek levelezésben azon bíró ari
jobb minőségű földön kevesebb költséggel
termel gabonát, abba a helyzetbe jut, hogy
följára adót fizessen, amit a földtulaj-
donos természetesen nem fog elmulasztani
követelni. A följáró adó, tehát bár a ga-
bona árában megfizetődik, a termelési
költségeknek nem repen alkatrészeit,
vagyis nem előidézője a magas árak-
nak. Mint láttuk, Ricardo a följáró-
adót nem csak a földmel együttötlen
termékcenyégre veti vissza, hanem
felvételük kedvéért valójában hitélbörö-
ségére is. Ezt a gondolatot, melyet Ri-
cardo csak meglehetősen érint, továbbra

fejti ki Thünen „Der isolierte Staat“ c.
 munkájában. Itt elröpölünk, mondja,
 egy termésköz területet, melynek kö-
 zepén áll egy város, arha bizonyos idő-
 pontban a város körül bizonyos nagy-
 ságu területen gabonát fognak ter-
 mesíteni, hogy a város lakosságát el-
 lássák étellemmel. Itt a népesség ga-
 porodik s ennek folyásán emelkedik
 az élelmiszerrel utáni terület s arha
 azok aia is, távolabb fevő területet
 is művelés alá vesznek s a termelvi-
 nyeret a város piacára hozzák, A tá-
 volabb fevő területet, az ártóvívny
 értékelésén éppen csak termelési
 költségeket fogják megkapni, bele-
 számítva a szállítási költséget, a
 magasabb gabonacímár egész fölletit
 mint külön nyereséget rakják zsebre.
 Ugyanez áll természetesen egy olyan

földterületre is, amely a tenger partján
ferrit vagy folyó közelében, illetőleg
vasút mellett, sokkal egy olyan terü-
letről, mely könnyen nálithatja pi-
acra termését. Ricardo szerint a
földjáradék a népességgel egyenes a-
rányban emelkedik, az az, ha emel-
kedik a kereslet a föld termelvényei
után és ha a földművelés minesen alkam
a helyzetben, hogy az emelkedett szű-
ségletet napjainkban az árakon elé-
gítse ki. Emelkedik a földjáradék
is ha a tökéletesebb közlekedési eszkö-
zök lehetővé teszik a távolabbi föld-
tulajdonosainak, a ritkább közlekedési
eszközök hiányában, nem tudták érke-
kezíteni terményeiket, hogy távolabbi
piacokat keresse fel. Emelkedik
végül a járadék, ha a termelési eljá-
rasok tökéletesülése vagy a gépek al-

Kaluzsás a lehetővi termi a tulajdonosnak
az olcsóbb termelést, de csak akkor,
ha a uyers termények ára továbbra is
aszónak a termelési költségei szerint
alacsony, azik a kedvezőtlen körül mé-
nyek között termelnek. Viszont esök-
ken a földjavulás, ha a föld termérei
ntámi kereslet esökken - ha emelrevis
a termékek kínálata. - Ez utóbbi eset
akkor áll be, ha belterjesebb művelés
következtében nagyobb mennyiség állítá-
sát elő, vagy távolabbi országok a főre-
szerebb külkeresleti esztrókák követke-
ztében kepeser felkeresni a piacot áru-
ikkal. A külkeresleti esztrókák javítása
sokait kitűle ripen hat a földjáva-
lásra, esökkeneti a sűrűn látott orszá-
gokban, mely utóbbiak a külkeresleti
síkkel esztrókák következtében kepe-
ser lette felkeresni áruikkal a sűrűn

latott országok piacait.

Ricardo, mint fentebb emlí-
tettük, a földjavadék lényegét az épp.
telkelt műlönbörő horvátokában talál-
ja. Errel azonban Rodbertus a föld-
javadék lényegét nem abban látja,
hogy az éppir föld bere alacsony a mé-
sék magas, hanem, hogy az éppir termé-
kegyebb, ~~am~~ máris kevesebb termékegy,
hanem abban a külön ményben, hogy a
földtulajdonosa földjének bebedésé al-
tal, munka nélkül jövedelemre lesz
mert, az által, hogy a munka kissarmé-
nyobasá által magáéva teszi, ez utóbbi
munkája eredménye egy részét.

Amel a Készletmennyiségnek oka van:
egy gazdasági és egy jogi. Gazdasági oka
abban van, hogy több nemény megostott
parután egyrészt munkája többet hoz,
mint amennyi műksége e nemények
St. Kallay könyve kitéli: „Földjavadék” 104-115. o.

feuntartására, úgy hogy ez a többlet el-
 vhedő költségek a nélkül, hogy létszámot
 versélyesítsék. - Jogi alapja pedig a fős-
 járadékának abban van, hogy a feunállo
 jogi rend értelmében a tulajdonos abban
 a helyzetben van, hogy költségek ezen többle-
 tet teljes jogosan veheti el. Ezen
 jogi intézkedés végében a rabrolgás
 volt, ma pedig a magyar föld is költ-
 tulajdon. Ahol feunállo a rabrolgás,
 ott természetesen az is tulajdonosa a
 rabrolgásnak stb. a termelés egész e-
 redménye. Ebből csak annyit kell el-
 vonni amennyi a rabrolgás feuntar-
 tására szükséges, a többi járadékát kéri-
 peni. Kesőbb belátható, hogy nagyon
 az eredményt lehet elérni a rabrolga-
 ság intéz. munkájánál is, a magyar
 föld és birtok tulajdonosok segítésével. A
 föld művelői nagyon csak feuntartási

Költéségeket kifizeti meg, a termelés
eredményeinek többi részre a föld-
tulajtonosnak jut, azaz a törvé-
nyünk értelmében jogosan bírja.

Ezen fel fogás szerint a paraszt,
aki maga minél földjét forma szerint
nem kap javadékot, hanem övé a föld
egész meg nem osztott javadéka. —

Attól is említenék a bélyegjávadéka is-
mertetésnél. A bélyegjávadéka Ricardo
szerint a (föld) mezőgazdasági javadé-
khoz hasonlóan alakul. A bélyeg
termelésénél nem forrasza egy mint
mondani szokták örökös hozadéknak,
miként a földhoz, minél a bélyeg
csak bizonyos mennyiségű ásványi tá-
panyag, amit fokozatosan kibányás-
tatni kell az utána nem pótolható.

Minél arányban a bélyeg évről-radokan
átjövendelésre kihasználást biztositottak

a gyakorlatban is beintéztük
őket, mint az örök tartalmu jöve-
delmi források leucinek. A bá-
nyájáradéka vonatkozólag Piccard
a növekedés²ket mondja: „A bá-
nyák mint a föld rendjeint
jávádeket firtnek tulajdonosainak,
és ezen jávádek (nem) csak úgy mint
a föld jávádeke, okorata és nem
oka termékeimre nagy értékek. Ha
bőven volnának egy formán termé-
kemy bányák, akkor nem adhatná-
nak jávádeket és termékeik értéke
csak azon mennyiségű jéggye, mely
aférésnek a bányákól kivonásáva
és piaccra hozásáva szükséges. A bányák
arónan igen költséges minőségűek és
cseppelő munka mellett igen költséges ho-
zadékot adnak. A művelés alatt álló legne-
gyűzebb bányákban termell és értéke legkevesebb

annyi csereértéért kell lennie, mely ele-
gendő legyen, nemcsak azok ruházatának
élclméréséért és egyéb műveletéért fedezésére,
kik a bányában általában dolgoznak és a
terméket piacra hozzák, hanem arra is, hogy
a hővességes és reudes nyereséget biztosítsa
annak, aki a vállalat vitelére műveges köte-
met előszeri. A járadékok nem firtő legne-
gyeubb bányák kötehoradéka fogja szabá-
lyozni valahányi egyéb termékegyebb bányák
járadékeit. Ezen legnegyeubb bányáivól fet-
tették, hogy horadéka megfelel a köte mo-
kaias nyereségének. Minden, amivel a többi
bánya többet termel mint ez műveges kék
a tulajdonosokat firttelik járadék fejében.
Természetes, hogy a bányák járadéka is va-
lamint a mezőgazdasági művelés alatt álló
telkeké, különböző magasságu firtésük
kedverő vagy kedverőben volta merint.

Ha mindredik a kereslet valamely bányáért

A. Kovács György "Közgazdaságtan elemei."

iránt, emelkedik annál árára s emelkedik
annál a bányánál a járadékra, amelyből a
növekedési terméket nyeljük s úsz arután
lehetőség lesz kevesebb járadék bányák
miveléig is. Ha viszont igen járadék bányák
nyelnek felelőnek fel, amelyek nagy mennyi-
ségben dolgoztak átvalamely ásványt,
akkor ezen ásvány ára csökken és ezzel
Kövérkőben leszáll a bányák járadék s
a kevesebb járadék bányák esetleg keves-
sebb lesznek beszálltatói üzemiért.

Csökken a járadék akkor is, ha javítások
közvetlenül a bányászattal kapcsolatban gépek-
ben és eszközökben melyek tetemesen meg-
növekedtek az érces termelését. Előre is
esetben meg emelkedik a járadék.

Ezután álltunk a városi járadék is-
mertelésére. A városi földjádékáról nem
szól sem Smith sem Ricardo, bár nem
szól bővebb magyarázatra, hogy a városi

itt is ép nagy alatrulnat mint a merő gas-
dasági vagy a bányajáradalmál, minden-
estre arrol a kintönböréssel, hogy a városi fel-
mer koradírava, és sehol, egy edül ferveisnt
Medveo vagy kedveothen volta a bir befolyásal.

Ha gyarapodik valamely város vagy helység
népessége, akkor emelkedik a kereslet, la-
kások is irlethely séget után, főleg a város
központjában s ezzel emelkedik az egyes házak
koradírva és értéke. A kintönbörési járadék,
arasz, hogy az egyes házak koradírva a kintön-
börő, világosan látható, ha két felirand
egyformán magystrajn, esetleg magyaron ter-
ver merint épült házat koradírva ösze,
amelyek egyike a város közepén, a másik meg a
peripheriáron van. A töveise, hogy a városi
járadékot minnél jobban kihasználják, ve-
zelett a modern városokban felhőkorerolök
építésére. Végső elemreben a városi járadék
a lakás értékeletből magymarik s mivel mai

a Mörlekedési esztörök oriasi tökéletesbe-
dése folytán nemcsak láró, de tartóro-
dási helyüret is gyakran változtatják, az
autóerék, a városi járadék változásai is gra-
nokóbbak mint a mérő gardarasági járadék
hullámzásai. A gardarasági fejlődés az utol-
ró évtizedekben a nagy városokat egy nem
kémelt mértékben gyarapította. Er a városi
járadékra vonatkozólag abban nyilatkozik,
hogy a városokban főleg pedig a városok
középpontján ferő telkek járadékai a ci-
tère oriasi módon emelkedett. A legutóbbi
angol választások alkalmával Lloyd George
angol miniszter mondotta, hogy egy árulkár-
nak amely a Cityben volt, a Westminsteri ker-
egy tulajdonait képerő telken, a tulajdono-
sa kémpelen volt a terület lejártalra, es az
hogy újból meggraphassa, az előbbi évi
8700 fr. bér helyett évi 130000 fr. ot fizetni,
arankivül arra kötelezni magát hogy 1.200.000 fr.

Kétszázötvenöt forintot a hogy nagy arányú
 peirt fog az árakban javításra: jöze-
 ban tartásáa fordítani. 1908 ban irták
 az új agok, hogy New-York körében a
 Brooklyn és a Wall Street sarkán eladtak egy
 telket négyszög méterenként 40000 frc.-ét
 1808 ban egy négyzetl alakú 37 frc. ot
 adtak negyvenen teler négyszög méteréért.
 Mekkora lenne még a telkek értékei köröttei
 múltóság, ha visszamenőnk 1624 ig, ami-
 kor a hollandi elnök Péter, Manhattan négy-
 szög, amelyen New-York legnagyobb része épült.
 120 francot vette meg a városbörű ektől. (Félebe
 Giel, d'economie politique.) Vöront a városi já-
 radék örökösise is gyarabban al be. Es mu-
 lathozik múltóság a kisebb városokban, meher-
 nek lakossága a nagy városokba költözik, fo-
 vábbé az olyan városokban, amelyek az újabb-
 kori kereskedelm fejlődése követhetében el-
 vesztették jelentőségüket a forgalom szem-

pontjából. Ez többi mutatkozik Kútlónösen a felső magyarországi városokban, melyek a közép korban nagy jelentőséggel bírtak, forgalmi és kereskedelmi gócpontok voltak. -

A járadék csökkenése mutatkozik továbbá a régi városokban, melyekben egyes városrészek megújulóan kialakultak, míg mások elhanyagoltak és felhagyottak. Ez Kútlónösen azokra a régi városokra vonatkozik, amelyek nem is területen fekszenek. A Közkeleten-raj hiányos miatt ugyanis a Középvárosok látszólagos megújulásuk alatt városaiket várak alatt, domboldalakon felépítették.

Több a népesség származásával, a városok leépítésével. Ennek megfelelően elvették a városok magyarázatát felvételre voltak legkisebb mértékben és legértékesebbek.

Ugyanakkor az állapot csak addig tartott, míg a forgalmat, a közlekedést máshol és nyers állapotokkal leépítették. A közép

haemulakba vétele után azonban mind a megváltozott. Így a hársak értéke is jávára a régi viszonyokhoz képest, az újban pedig emelkedett.

III. A földjávadék elmélete elleni ellen-
vetések és cámadások.

Megismernétek a földjávadék egyes jelenségeivel, most pedig állás útján arolva az ellenvetések és cámadások is megismerkednek, melyeket a földjávadék elmélete ellen intéztek. Ezen ellenvetések két csoportra oszthatók. Az első csoport inkább elméleti, a földjávadék elméletének helyességét ellen kérdés az igazságát elméletileg a nélkül, hogy valaminek gyakorlati növekedésével lépne fel. Az ellenvetések másik csoportja pedig kiválóan gyakorlati természetű. Ők vitatják a földjávadék elmélet helyességét, hanem elsősorban a csúszás leírását, egyáltalán a földbirtokos általi el-sajátítását. Ezeket igazságát a következőkben tárgyaljuk.

I. A csúszásról lásd: "A jávadék fogalma" 297-308.
II. Földjávadék: "Távadalmi gazdaság" I. kötet.

Mindent kiegészítve, hogy mi llyen állami
rendnabályokra építkeztetése volna mi kétség
hogy ezen igazságok talán alapotnár veget
vessenek, mely abban áll, hogy magánvörök
az országos pénzén és fáradságain,
minden megerőltetés nélkül meggyarodva gyalog.

A földjára adék elnevezéseinek máso-
dik csoportját Carey, Bastiat és Kovetöör al-
kötjük. Ők ugyanis valamely jónai tárgy
értékének lényegét a tárgy természeténél költés-
geiben találják. É Kifejezésével, nyers ter-
metű költés, az a költés mondani, hogy
minden birtok értéke egy általános részes
vagy alorvetve, mivel folytonosan javítják,
a természet eljövendőket is költésesebb mer-
számokat állítanak elő, melyek lehetővé
tenik a további árucikkelt olcsóbb előállítás-
táráit. Erre az elvra fain aszrodnak a
visszajár a földjára adék elnevezése a meri
birtokot, igazságain meggyarodnak képet alkotnak
III. Dr. Magyarosonri költés: „A földjára adék” (27-65)

a munkáinak és földjeinek értékeivel melyet
a nórásokon át fektettek bele. Amikor az
mai felhívás után csak néhány tizedesét kerítte
meg az ilyen módon befertetett iriási
földjei munkáinak mennyiségére. Ezek mellett
mivel földjévé vált, külön ügyesség, a felhívás
koradalmi megújulás nem volt több a gabona
termelési költségeinél, hanem csak néhány
képviseletje a befertetett földek kamatai-
nak egy részét a földjeikre. Főleg arról gon-
dolja meg az úr, hogy a megjelölt földet Pi-
cardo munkáinak, hogy a földjévé vált, többi
munkáinak megújulását eredményezze. Picardo
Aldobalóval az úr dolgozik is az általa elvett,
hogy ha a munkáinak országban leteljenek
előbb a legtermésesebb földjeit fogják
megújulni. Ha a munkáinak gyarapodnak
munkáinak megújulását kérik a munkáinak is
átmenet. Ez az előzőleg munkáinak alá volt
területen rögzített földjeik megújulása.

Errel azonban havesz art árnija, hogy a tele-
pülési községek is art mutatja, hogy a le-
települő K legelőnői nem a legtermékenyebb
területeket vették művelés alá. Ennek
az első pillanatra Kötönös eljárásnak merin-
te az az oka, hogy a legtermékenyebb terü-
letek a völgyekben fekszenek, ahol régente
mocsaras, öserdők kerültek el. Ezek merint
sehol a népesség nem megy, jobb területek-
ről rosszabb területek művelésére, hanem
ellenkezőleg s így a régebben művelés alá-
vett terület nem is adhat hozadék-
többet, sőt ellenkezőleg a régi kisebb
hozadékot nyújt mint az újabb mű-
velés alá vett. Errel azonban Carey
nem döntötte meg a Ricards fele kérdés,
mert elképezhetetlen, hogy ez az eljárás
örökké ismétlődjék. Azonkívül az első
települő K valószínű, nem a legtermékenyebb
földet vették szándékosan művelés alá,
I. Földes: "Társadalmi gazdaságtan" I. köt.

hárem aveljék legalhalmasabbnak lát-
nottak. Ricardo elméletét már erősen fél-
éled. Iha est sem fogadják el akkor
még megmarad az a séma, hogy ezek adták
pillanatban a földet termékeikre ké-
lőbörő és emel abban a pillanatban
Mellő előírás lépni, amikor mű-
velés alól vették a termékeikre ké-
rületet. É törvényes eszemen két föltéve-
sen nyugodt: 1.) hogy az egy piacra el-
adó östermékeknek ugyanazon menny-
nyisége is minőségű nem állhatat el
egyenlő költséggel és 2.) hogy mégis egyen-
lő áron kel el. É két titelből Ricardo
törvénye egyenesen következik. Az ő
fölképe az az iránjult, hogy kime-
lassa, minemint termékeikre földet többlet
hozadék, mint a kevésbé termékeikre.

A földjára adtár jámadékának második
csoporthja nem kagcsija ugyan ezera

jövedelmű az létesítést sőt el is ismeri.

Egyedül csak abban a körülme-
ben lát igazságtalanságot, hogy
a birtokos a pusztán földtulajdoni-
ból, minden nélkül egy emelkedő jöve-
delmet hűs. Köviden a földjára adér-
nak elleusigeri egyben elleusigeri a
földtulajdonos is s mivel ez a ma-
gán tulajdonból el nem vél artható, így
a magán tulajdonos is általában el-
leusigeri. A földjára adér ezen sáin adó-
körül erar az u. n. tudományos so-
cialismus képviselőivel foglalkozunk.

A török illetőleg földtulajdonos ma-
gánvá tesszi a vagyontalan minden
munkatérmeikenek egy részét, mivel ő est
mögálatba fogadja s bérében erar a lét-
mínimimumot adja neki is a termelés ered-
ményének teljes fele utavadi részét mint
jár adékot tartja meg.

J. S. Rákó István: "A földjára adék" (43-47)

Földes: "Társadalmi
gazdaságtan" I.

Arra, hogy lehetetlen legyen sive az,
hogy magánremények mint járadék élvezők
meggyarodagodjanak, sürrsége, hogy az összes
kereskedelmi eszközök az összes cég tulajdoná-
ba menjenek át. Minden munkás kéri
u. n. munkájjegyzékben kapnia, amelyeket
bizonyítja, hogy ő az összeszolgalatában
bizonyos nappal napot órákat dolgozott s
ezért a munkájjegyzék, melyek egyen-
szintű pénzügyi szolgálatait az állami
váltóárban megváltásának a felelőssé-
gére sürrsége járhat. Mert míg a mo-
dern socialdemokraták az egész földet
és közt az összeszolgalatába akarják
hozni, hogy lehetetlen legyen azt, hogy
magánremények földjáradékot és köze-
matot hűgyanak s hogy elvessék, hogy
a munkásoknak bizonyítva legyen munká-
juk teljes értéke, addig Flürscheim s
követői azt kívánják, hogy ne csak az

élvették a vagonra vonatkozó magán tulaj-
don tartásról felel, hanem az u. n. köze-
lő vagon is, azaz az összes termelő, érté-
kese és tevékeny a földet művelésével, szem-
lél is magán tulajdonban maradjanak,
csak a föld államot tartásról, azaz az állam
tulajdonába menjenek át és egyenlőre a
dasszák véle. Ered egyenlőség elvénél
az a nagy előny, hogy a földjén adó, ami
elkerülhetetlen, az összesítő lesz s hogy az
összes polgárok jövedelmét emeli. A föld állam-
munkája nem erőszakos erejű. A
magánjog minden megrögzött nélkül a
legelővénységben formában kifizetés képen le-
het keresztül vinni. Vagy megrögzött alar-
jában, kifizetés ellenében, vagy az állam
minden örökösödési adót nem pénzben,
hanem in natura kifizetés. Az állam
is néha új megrögzött munka az ország
tulajdonátok jut. Egyéb reformokat

Javasol Henry George

1.) George-raua ellekerid^{aromban} az igazságot gossz
 követel ményével, mert ha az överszög el-
 koborra a maga javára mindarokat az
 előnyököt, amelyeket a földváltók nyujt,
 azon útvég alatt, hogy azok meg nem ér-
 deult jitaluot képeznek, mert nem a
 tulajdonos kényéből származnak, hanem
 társadalmi haladás és közönösen a né-
 perség naprodásának a következményei,
 akkor az is méltányos és igazságos volna,
 hogy magára váltalja mindaron hat-
 ványokat is, kedvetlenül kövül ményet,
 alarulatok következményeit is, melyek a
 a földből származnak, mert ez sem a
 tulajdonos kényéinek következményei s
 így hátrányos sem válhatnak. Iakkor
 hol állnának meg.?) A javadiknak adó-
 által való elkobrisa következtül arról a kö-
 vetkezménytel jár, hogy épp úgy mint a

földbirtok elmozdása, hogy észrevehetően
leszálltja a föld értékét, hogy nem nagy
esélyt a tulajdonosnak mint Georg ma-
ga is mondja, mint adió héjjait. Ezel
pedig felmerül a Narkalanni társ elke-
rülhetetlenül sütkészes volta - bár ezt
Georg kifejezetten kizárta, amely akko-
ra pénznyerő nehézségekkel járva, hogy
felmerülhet viszont az a kérdés, hogy et-
deves volt-e így nagy nehézségek aván
elért aránylag kis előnyöt, amúgy elke-
redést okozni. 3.) Végtül gyarrolati-
lag legfontosabb elnevetés az, hogy a
föld által nyújtott többlet jóvedelemben
tulajdonképpen kétlem van, en eszre véne
különböző kérsadalmi é a tulajdonostól
független körülményekből származik, ellen-
ben a másikkal vére a tulajdonos mindrájából.
vagy leg alább is az általán nyújtott előle-
gekéből. Ha tehát illetékeseknek eszükben

adót, örökösment kélt adót, hogy even
másvdik részt érintiük, nemcsak azért,
ha a méltányosságot ne sértjük, hanem
azért is, mert ~~szert~~ ha ezt süjtjük adótól
szóhatunk, hogy elkedvetlenítünk min-
denkedeméngyest is minden halordást
a mezo' gazdasági termelésben. Er az
elválasztás munkán gyarvlati lung lehetet-
len, mert még a kulajdonos sem volna
képes megmondani, mit kulajdonit hatunk
munkájának s mit egyeb kényerők körre-
működésének. Mielőtt a földjárásról elmé-
leteink tárgyalását befejeznék, még kélt
még emlékeztünk a járásról fogalmán az azon
általánosított ávól, melyet néhány körgar-
dasági iró - mint Senior, Mill, Cairnes Ang-
liában, Stuppelant, Hermann, Margoldt s
Mülönösen Schäffle Keinet ornaiban meg-
kiserelt. Ezen irók szerint a termelés
minden ágában fordul elő járás és ök

egész csoportját jelöli meg a járadéknemű, vagyis oly jövedelmeknek, ^{melék} a földjadaréval aronos törvényer alálmá alatt állnak. E gondolatra ráverest aron sény, hogy nemcsak a földművelésben, hanem az iparban is "Különbörö" vállalatok nem egyenlő költséggel termelik ugyan aron jóvalat, magában Ricardóban is ugyan a járadék általánosításának csirája.

"Mindem jóragnak - mondja - úgy az iparban, mint a bányában vagy földművelés termékeinek értéke, nem aron munka mennyiség által határozottatik meg, mely előállítási utva nemfeletk kedveső és oly kőszil ményer kövött sükrege, melyet esupán arok elvesmer, kik a természetben "Külön" ügyességgel bírnak, hanem aron nagyobb munka mennyiség által, melyet előállítási ^{ra} utva apotnak kell fordítani. Mik nem bírnak úgy "Külön" ügyességgel és előállítási ^{ra} utva

a legkedvezősebb körülmények között folytatható". Ricardo a tehetség és körülmények különbségét itt egy sorba állítja a földesek különöző termésmennyiségével, a nélkül, hogy e gondolatot tovább fejlessen. A fentebb említett évek e gondolatot kifejtéséről sa javadér fogalmait a legkülönösebb jelenségekre terjesztette ki. Erre került első helyen áll a nagyobb képességű, tehetségű "eredő" magasabb jövedelem; mely teljesben a földjavadékot szabályozó törvényeket követi, magának attól függ, minél inkább válik ki ama tehetség a körönrege képességét köréből, minél korlátotabb mennyiségben fordul elő e minél keresetebb a szolgálatán, melyet teljesít. A hasonlóság különben nagyobb, ha a magasabb tehetség mennyiségű, mint ha minőségi kritériumban nyilatkozik.

Járulékmint nevezik az említett irók a
találmányok, illetőleg ipari cikkeik,
díjak, kinyitások vagy szabadalom alapján
való monopolizálásából eredő extra jö-
vedelmet is. Ezt a jövedelmet azonban
csak akkor nevezhetjük járuléknak,
mondja Pickler -, ha a találmány vagy ki-
tök kizárólagosan a jogszított által
csak egy bizonyos korlátozott mennyiség
termelésig lehet, és ekkor fogva, a feltaláló
mellett még nagyobb költséggel
termelőik is folytathatják: azonban nevez-
hetjük, járuléknak e magasabb jöve-
delmet akkor, ha a feltaláló denovitrán
a többi termelőket, maga a piacon is
nem nevezhetjük járuléknak a bért, melyet
a feltaláló találmányon alkalmazásának
megengedésétől másoktól kap. Mert míg
a földművelés terén a termelvények ked-
vezőbb művelményeket közt elő állított része

ntán élvezett jövedéjét a termelési
máris részének nagyobb termelési költsé-
géi okostár, melyet a saját családokra
néve valószínű áldozatot képeznek,
addig az utóbbi említett esetekben a
termelési (a termelési) minden egy része
ntán fizetett nagyon egy extra ár, de
ennek nem felel meg nagyobb költség,
áldozat a saját családokra egész részéről.
Szabadalmat, vagy titkot képező ipari
találat mindig esetén, azok, akik annak
birtokából ki vannak zárva, rövid idő
alatt rendszeren le is vonítottak a piac-
ról. A monopoliumot élvező jövedel-
mét, tehát nem helyeshetjük egy sor-
ba a földjévedéllyel, mivel csupán
az ő letérítésétől és kezdetől függ, hogy
a jövedék ára annnyival nőjön lejjebb
mint annnyival az ő külön nyeresége.
(Külön) ^{nyeresége} nyereség fölött áll. Ezt pedig

a jávadtót élveő földbitokor nem lehet, mert földjeiért termékeikéért nem szerjésztuati mi setnes merint, mint az ipari vállalat; ő nem aradábyor hatja meg, hogy arereslet un elredisével a nagyobb költőség alkalmara is műrségessé váljör. A feltaláló szabadalma oka a magyar árarnak, a földbitokor jávadtora pedig nem.

Jávadtórnak neveni végyül Schaffle azon vállalkorónak az átlagoran felül illo nyereséget, aki nygges spekuláció, helyes minitás, vagy éppen csak véletlen merence folytán éppen olyan cikket termel, melyre kiváló vagyfokán mereslet irányul, vagy ahimér általaiban egy jórajot az általaiban val kisebb költéséget sikerült elő állítani, amivel szemben azon vállalatokorának

az átlagoson alul maradi nyeresége
al. ezek ellenkerő helyetbe jutottak.

18464 103